

# **PEDAGOGIK MAHORAT**

**Ilmiy-nazariy va metodik jurnal**

**maxsus son**  
**(2019-yil)**

**Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan**

**Buxoro – 2019**



## МУНДАРИЖА

|                                                                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Обиджон ХАФИЗОВ. Минтакавий ва халқаро тенденциялар доирасида олий таълимнинг долзарблиги ва унинг сифатини таъминлаш.....                        | 5   |
| Gulnoz HASANOVA. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish va o'tkazishda ta'limiy metodlarni qo'llash.....                                 | 9   |
| Мавжуда НИГМАТОВА Имом Абу Хомид Ғаззолий илм ўргатувчи фазилатлари ҳақида.....                                                                   | 11  |
| Гулмира КАМИЛОВА, Гузал КУРБОНОВА. Мактабгача тарбия ёшидаги болаларда маънавий экологик онгни шакллантиришда халқ топишмоқларининг аҳамияти..... | 15  |
| Дилфуза МИРЗАЕВА, Гулзода ЭРҒАШОВА. Развитие речи детей дошкольного возраста.....                                                                 | 19  |
| Саломат ЖҲРАЕВА. Бошлангич синф ўқувчиларида ватанга эътиқодни шакллантириш.....                                                                  | 21  |
| Дилдора ДУСТОВА. Психологические особенности развития креативного мышления учащихся в учебной деятельности.....                                   | 24  |
| Нозима САЙФУЛЛАЕВА. Boshlang'ich sinflarda masala yechishga o'rgatish.....                                                                        | 27  |
| Муяссар БОБОЕВА. Дидактик воситалар таълим самарадорлигини таъминлаш омили сифатида.....                                                          | 33  |
| Улугмурод АМОНОВ. Абдурауф Фитрат ва ўзбек фольклоршунослигининг шаклланиш омиллари.....                                                          | 35  |
| Mohichehra RO'ZIYEVA. Adabiyot darslarida xalq og'zaki ijodi janrlarini o'tishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish.....                   | 38  |
| Дилдора АХМЕДОВА, Н ҚҲШАЕВА. Эргаш Жуманбулбул дostonлари матнида қўлланган антропонимлар.....                                                    | 41  |
| Алижон ҲАМРОЕВ. Она тили таълимида ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини лойиҳалаштиришнинг самарадорлиги.....                                          | 46  |
| Адиба Бахронова. Бошлангич синфларда гендер муносабатлари асосида таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш.....                                        | 52  |
| Малика Ҳайдарова. Бошлангич синф технология дарсларини ташкил этишда табиий материаллардан фойдаланиш.....                                        | 56  |
| Собиржон ИСМАТОВ. Бошлангич синф она тили дарсларида синтактик машқлар устида ишлаш.....                                                          | 59  |
| Дилдора ОМОНОВА. Бошлангич синф она тили таълимида мустақил ишларни ташкил этиш.....                                                              | 61  |
| Махфуза САДУЛЛАЕВА. Сущность педагогической категории «взаимодействие» в гуманистической педагогике.....                                          | 63  |
| Юлдуз ПУЛОТОВА. Она тили ва ўқиш дарсларини интеграциялашда ахборот-ресурслардан фойдаланиш.....                                                  | 69  |
| Айсулу ЭМБЕРГЕНОВА. Лойиҳалаштириш – инглиз тили дарслари самарадорлигини оширишнинг муҳим белгиси.....                                           | 72  |
| Саодат КОДИРОВА. Миразиз Аъзамнинг эртакнавислик маҳорати.....                                                                                    | 75  |
| Шоира БАБАЕВА, Наталья РОЗИКОВА. Применение кейс-технологий при обучении русскому языку как иностранному.....                                     | 79  |
| Rustam QO'LDOSHEV, Xalq ertaklarining janriy xususiyati va ularning o'qish kitoblaridagi o'ziga xos o'rni.....                                    | 83  |
| Рўзикул ЖУМАЕВ. Жой номларининг таркибий таҳлил усуллари.....                                                                                     | 87  |
| Yulduz NUROVA, 4-sinf ona tili darslarida produktiv xarakterdagi mashqlar ustida ishlash.....                                                     | 89  |
| Нафиса ҲАМРОЕВА, Миразиз Аъзам шеърларининг гоъвий-бадий хусусиятлари.....                                                                        | 92  |
| Gulbahor AKRAMOVA, Surayo AKRAMOVA. Boshlang'ich sinf o'quvchilari bilimini baholashda xorijiy tajriba "girls"ning mohiyati.....                  | 95  |
| Матлуба АКРАМОВА. Педагогнинг инновацион фаолияти – таълим сифати ва самарадорлиги омили.....                                                     | 98  |
| Дилноза НАРЗИҚУЛОВА. Оилада ижтимоий онгни тарбиялаш тизимини ривожлантиришнинг назарий асослари.....                                             | 101 |
| Мухаммад ФАЙЗУЛЛАЕВ, Дилноза НОСИРОВА, Зарина АЗАДОВА. Креативно-творческий анализ персонажей детских сказок о животных.....                      | 103 |
| Рўзикул ЖУМАЕВ. Садриддин Айнийнинг Одина қиссасида ном қўйиш санъати.....                                                                        | 106 |
| Зулайхо РЎЗИЕВА. Бошлангич таълимда математика фанини ўқитиш методлари ҳамда улардан самарали фойдаланиш йўллари.....                             | 109 |
| Нигора ТУРДИЕВА. Таълим жараёнида фанлараро алоқадорликни амалга оширишнинг психологик-педагогик асослари.....                                    | 111 |
| Рухсора ХАЛИЛОВА. Повышение культуры речи будущего учителя как педагогическая проблема.....                                                       | 114 |
| Меҳринисо ҲАКИМОВА. Мактабгача ва бошлангич таълимда математик тасаввурларни шакллантиришда узвийликни таъминлашнинг педагогик тизими.....        | 117 |
| Мухайе БАЙБАЕВА. Педагогик жамоада низоли вазиятларни олдини олишда мулоқот маданияти.....                                                        | 122 |
| Зулфизар АЗИЗОВА. Эртақлар – тарбия воситаси сифатида.....                                                                                        | 124 |
| Шолпан АЛЛОНАЗАРОВА. Шахсга йўналтирилган дидактик вазиятларда ўқувчиларни бахс-мунозарга ундаш усуллари.....                                     | 128 |
| Дилшод ГАЙПОВ. Эвристик ўқитиш жараёнида қўлланиладиган методлар орасидаги узвийлик ва узлуксизлик.....                                           | 130 |
| Зулайхо ЖУРАЕВА. Технология таълими ўқитувчиларининг касбий компетентлигини такомиллаштириш.....                                                  | 134 |
| Сардорбек ШАРИФЗОДА. Ўқувчиларда таянч компетенцияларни шакллантиришда интегратив ёндашув.....                                                    | 137 |



**Рўзикул ЖУМАЕВ**

Бухоро давлат университети  
бошланғич таълим методикаси  
кафедраси ўқитувчиси

## **ЖОЙ НОМЛАРИНИНГ ТАРКИБИЙ ТАҲЛИЛ УСУЛЛАРИ**

*Ушбу мақола топонимик материалларни лингвистик таҳлил қилишнинг мавжуд усул ва афзалликлари хусусида фикр юритилган.*

**Калит сўзлар:** метод, материал, топонимия, йўл, воситалар, фан, тил, тилшунослик, тадқиқот.

*Статья посвящена рассмотрению существующих методов и приемов лингвистического анализа топонимических материалов.*

**Ключевые слова:** метод, материал, топонимика, путь, средство, наука, язык, лингвистика, исследование.

*Article is devoted to consideration of existing methods and receptions of the linguistic analysis of toponymic materials.*

**Keywords:** method, material, toponymy, path, means, science, language, linguistics, research.

Топонимияни лингвистик текшириш усуллари танлаш А.Хромовнинг фикрига кўра, "...тўпланган материалнинг аспектига, унинг топонимик манбаларда акс этилиш даражасига ва белгилан вазифаларга боғлиқ" [1]. Топоним тадқиқот усуллари ҳозирги кунга қадар такомиллашиб бормокда. Топонимик материалларни ўрганиш учун ўнлаб йиллар давомида тадқиқотчилар томонидан қўлланилган бўлса-да, шуни такидлаш керакки, топонимларни таҳлил қилганда, энг оддий топонимларнинг тез-тез такрорлаши ёки мураккаб топонимларнинг кенг тарқалган материалларга таяниш керак. Уларни кўпайтириш мумкин. Баъзида кўп топонимларнинг маъноси, талаффузи ва сўз бирикмаси мос келади. Ушбу ўхшашликларни деярли барчаси изчил бўлган ҳолатда бўлади. Агар географик номларнинг комбинацияси ҳисобга олинса ҳар бир ҳодиса ёки географик ҳудудни кўп жihatдан ўрганиш мумкин бўлади ва натижага янада яхшироқ эга бўлинади. Айнан шундан кейингина яқиний натижани олиш ва таҳлил қилишнинг турли усулларидан фойдаланиш мумкин. М.Мирзаевнинг сўзларига кўра, бутун ёки алоҳида ҳудуднинг топографик номи ёки географик номини қўйидаги позициялардан қўриб чиқилиши афзалдир. 1) географик воқеликга тегишли (тоғ, дарё, шаҳар, ботқок...); 2) пайдо бўлиш шарт ва вақтига кўра; 3) ҳар қандай тилга тегишли; 4) маъно ва этимологияси; 5) морфологияси, исм сўз бўлиб, у тил қоидаларига мос келиши ва нутқ қоидаларига риоя қилиши керак; 6) тилни бир тилдан бошқасига ўтказиш ва она тилида тўғри ёзишнинг илмий асослари; 7) кенгайтириш чегаралари (ном ва ҳудуд учун чегаралар аниқланганда).

Аслида ушбу муаммоларнинг барчасини ягона усул ёрдамида ҳал қилиб бўлмайди ва шунинг учун топонимияда бир неча усуллар тан олинган. Барча усуллар муҳим ва самарали бўлиб, хусусан, фойдали усулларни ажратиш қийин. Тилни таҳлил қилиш усуллари кенг тўплами топонимнинг топологик ва маънавий хусусиятларини аниқлашга ёрдам беради.

Топонимик тилни ўрганишнинг энг мақбул ва фойдали усуллари бири бу таркибий ва консервацион таҳлилдир. Ушбу усул ҳозирги тилшунослик амалиётида мавжуд ҳамда кенг қўлланилади. Ушбу усулнинг асосий ва таркибий қисми топонимияга асосланган топонимларни таҳлил қилишдир. Ушбу усулнинг афзаллигини таниқли тилшунос тадқиқотчи олим В.В. Трубацев шундай изоҳлайди: "Таҳлилнинг расмийлашга таъсири шундан иборатки, бизда ҳеч бўлмаганда битта умумий шаклга бирлаштирилган баъзи далиллар мавжуд. Бундан ташқари, сўзни шакллантирувчидан бошлаб ўрганиш, жой номининг шаклланиши ва этник келиб чиқиши шартлари ҳақида фикрларимизни беради. Формантивга асосланган таҳлил баъзан тил қатламларини аниқлашга имкон беради".

Топонимик шаклларни ўрганишда кейинги ўн йилликларда сезиларли ютуқларга эришилди. Ушбу усулнинг кўп издошлари ва топонимологлар бундан ишончли ва муҳим восита деб ҳисоблашади. Чунки географик номлардаги кўп сонли элементлар шаблонларини ўйлаш, одамларни янги жойларга кўчириш ва бошқа номлар учун кучли асос яратиши мумкин.

Географик номни унинг асосини билмасдан расмий равишда ажратиш ҳар доим ҳам мумкин эмас ва бир хил топонимларни ўхшаш тахминлар билан таққослашни синчковлик билан тушунишни талаб қилади. Географик ном ва унинг сўз бирикмаларининг луғавий асослари ҳар доим ҳам мос келавермайди.

А.Хромовнинг таъкидлашича: "Тузилмавий ва функционал таҳлил фақатгина "шакиллантирувчи усул" билан чекланмайди, чунки баъзи топонимлар умуман шаклга эга бўлмаслиги мумкин, масалан, мураккаб топоним ва топонимик иборалар". Тадқиқот соҳасидаги кўп топонимлар гуруҳи бундан тасдиқлайди: Пирмаст Бўстон, Вағонзе, Азизобод, Хусбундун, Ғурбун..... Шундай қилиб, таркибий таҳлилни қўллашда биринчи ўринда шакл, оҳанг, тузилиш ва сўз бирикмаси пайдо бўлади. Бу тадқиқотчи мавжуд материални тўлиқ таснифлашга имкон беради. Фақат топонимия маъносига эътибор беришнинг ўзи етарли эмас.

А.И.Попов ўзининг тадқиқотларида тарихий манбалардан хабардор бўлмаганингизда географик номларнинг тарихини тўғри аниқлаш имкониятинингиз анча камайишини таъкидлайди.



Географик номнинг пайдо бўлиш тарихи канчалик ўзоқ бўлса унинг келиб чиқиши ва изоҳини аниқлаш шунчалик кийин кечади. Масалан, Бухоро, Варахша, Розмоз минтакаларининг тарихий топонимларининг маъносини аниқлаш мушкул. Топонимик материалларни ўрганишнинг ўзига хос методи ҳозиргача мавжуд эмас. Чунки ҳар бир тадқиқот турли хил материал ва функцияларга эга бўлиши мумкин. Бирок, мунтазам равишда ишлатиладиган турли хил методлар ва воситалар мавжуд.

**Матнли (текстологик) таҳлил.** Айрим манбаларда топонимик материалларни танилашда матннинг манбасини аниқлаш учун олдиндан ихтиёткорлик билан текшириш керак. Географик ном матнда эмас, балки матндан ташқарида ва матни тузишдан олдин ҳосил бўлади. Топонимик матнларга таърихий, географик, этнографик ва маҳаллий ҳокимият идораларини ҳисоботлари, архивлар, хариталар ва географик режалар маъмурий-худудий маълумотномалар ва бошқалар киради.

**Этимологик таҳлил.** Бу ҳолатда асосий ургу лугат ва отнинг эгалик бошлагич шаклига қаратилган. Шунини таъкидлаш керакки, тилнинг бошқа лексик гуруҳларини этимологик таҳлил қилишда топонимик-этимологик таҳлил жуда кўп фарқларга эга.

**Сўзларни таҳлил қилиш.** Топонимияни ўрганишда биз биринчи навбатда нафакат тилни, балки худуд ва алоҳида минтақани ҳам ҳисобга оламиз, чунки ҳар қандай топонимик субстрат кўп тилли номларнинг ўз ичига олади. Агар умумий тилшуносликда сўз ясалиши грамматиканинг алоҳида бўлими ёки мустақил тадқиқот бўлими сифатида кўриб чиқилса, ономастика ўзига хос ва мусакил тадқиқот сифатида тан олинади. Шу нуктада тарихий ва замонавий сўз ясалишига алоҳида эътибор бериш керак.

**Структуравий таҳлил.** Ономастикада структуравий таҳлил кўпинча метод сифатида эмас, балки алоҳида восита сифатида тан олинади. Шу тарзда ном, лексима шаблонлари ва унинг аффикслари аниқланади.

**Топоним худудларини аниқлаш.** Муайян худудларни минтақанинг маҳаллий аҳолиси нутқида кенг тарқалган жой номларнинг ёки уларнинг алоҳида қисмларининг (асослар, аффикслар) ўқшашлиги асосида аниқланади.

**Топонимнинг жойлашуви.** Топонимик худудларни аниқлаш бошқа илмий ва техник деб номланадиган картография билан белгиланади, яъни топонимиянинг баъзи элементлари ўз нутқида эркин ёки ажратиб турадиган номларнинг жойлашувига эга.

**Этимологик текширув.** Ҳар бир лингвистик материал ҳам этимологик текширувдан ўтиши шарт. Бу тадқиқотчиларнинг ўзини ўзи баҳолаш, босган йўлини ва натижаларни ҳақиқатга мувофиқлиги нуктаи назаридан таҳлил қилиш методи. Ономастикнинг баъзи далиллари турли тилларда ёки битта тилнинг турли шаблонларида талкин қилиниши мумкин.

**Статистик таҳлил.** Жой номларининг таркиби ва шаблонлари статистик ҳисоб китоблари, шунингдек алоҳида топонимик тизимнинг айрим элементлари тадқиқотчи учун катта аҳамиятга эга бўлиши мумкин. Турли вақт ва босқичларда индивидуал жой номи шаблони, фоиз нисбатларини аниқлаш топонимик тизимлардаги тенденцияларни кузатиш учун ёрдам беради.

**Экспериментал таҳлил.** Бу топонимик сўровда алоҳида сўровномалар ёрдамида анкетадан фойдаланиш мумкин. Шу тарзда биз индивидуал ҳулосалар ва фикрларни аҳоли фикри билан таққослашимиз мумкин. Шу тарзда кўп маълумот олиш мумкин. Бу жуда ва кийин ва зерикарли тажриба. Материални қайта ишлаш учун кўп тайёргарлик ва вақт талаб этилади. Биринчидан, тажрибани ўтказиш учун топоним материаллари тўпланган бўлиши, иккинчидан, сўровнома асосан турли хил фаразларни исботлаш учун ишлатилади. Учинчидан, қўшимча маълумотни анкеталар орқали олиш мумкин. Ўрганилаётган худудда маълум топоним ёки аҳолининг уша худудда жойлашиши пайдо бўлган даврнинг манбалари ва тарихий ёдгорликларни билиш жуда муҳимдир. Бирок манбалар ҳар доим ҳам алоҳида минтақаларнинг номлари тўғрисида маълумот бермайди. Хусусан тилнинг гидронимлари каби географик номларнинг келиб чиқиши, шаклланишини аниқлашда диярли имконсиз бўлиб қолади. Шу сабабли Марказий Осиёнинг ахсарият минтақалари ва худудларида топонимик тадқиқотлар якунлангандан кейин бир гуруҳ географик жой номлари аниқланмай қолади.

Тарихий маълумотлар ва географик хусусиятларни инобатга олмаслик, этимологик таҳлил методининг самарадорлигини пасайтириши мумкин. А.И.Попов бу борада шундай ёзади: "Фақат филологик мулоҳазаларга берилмасдан балки жой номларининг тарихий ва географик хусусиятидан ҳам холи бўлмаслиги ўринлидир". Топонимик тадқиқотлар учун муҳим бўлган этимологик таҳлил методи ўз долзарблигини йўқотмайди, чунки у географик номнинг асл шакли ва маъносини қайта қуриш, тиклашга ўз ҳиссасини қўшади. Топонимияни тушунтиришда кўп қийинчиликлар мавжуд бўлсада, киёсий ва тарихий тадқиқотлар тўғри қўлланилса ва географик воқелик ҳисобга олинса уни енгиб ўтиш мумкин. Картографик метод кўп ишларни талаб қилади ва кўпроқ ишлов бериш натижаларини ўзида акс эттиради. Картографик метод статискага ҳам таянади. Шакллар, шаблонларни ва географик номларнинг ҳар қандай элементларини кўпайтириш уларнинг маълум бир тилга тегишли эканлиги тўғрисидаги статистик маълумотлар у ёки бу минтақанинг топонимикасини тасаввур қилиш имконини беради. Кўпинча бундай элементлар алоҳида жадвалларда акс этади. Структуравий мантаний таҳлил ва бошқа методлардан фойдаланиш зарурати мавжуд бўлсада, лексик ҳамда семантик таҳлилни эътибордан четда қолдирмаслик керак. Лугат ва семантик таҳлил бошқа таҳлилларни тўлдирди. Бошқача қилиб айтганда бир қатор тадқиқотлар методларидан фойдаланиш тадқиқотчига муайян соҳадаги топонимларнинг тил хусусиятларини тўлиқ ўрганишга имкон беради. Ушбу амалиёт айниқса топонимикада бўлгани каби бир хил усул ва йечимларни илмий тадқиқ қилишда топонимиянинг маъноси ва этимологиясини аниқлашнинг бир неча методлари мавжуд. Аммо баъзан топонимларни шарҳлаш шарт ёки умуман бўлмаслиги мумкин. Географик номларни ҳар томонлама ўрганишнинг зарурати ва аҳамияти йилдан-йилга ошиб бормоқда, чунки географик



номлар, ижтимоий тузилишидаги ўзгаришларни, миллий-сиёсий, ҳудудий боғлиқлиқни, кафиётлар ва тадқиқотларни акс эттириши мумкин. Е.М.Попов шундай деб ёзади: "Жой номларининг аксарияти қадимги даврларда пайдо бўлган ва улар турли тилда гаплашадиган тиллар билан боғлиқ. Бундай номлар баъзан тиллар учун ягона маълумот манбаи бўлиши мумкин. Баъзида эса лугат ва лугат тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган тирик тилнинг ўтмиши ва ҳозирги кунгача унинг ривожланишини чуқурроқ англашга ёрдам беради".

В.А.Жучкевич таъкидлаганидек топонимик тўпламлар ҳеч бўлмаганда қуйидаги мақсад ва вазифаларга жавоб бериши керак: 1) жой номи (кишлоқ, дарё, ҳовуз ва бошқалар); 2) ҳозирги шакли билан географик жойлашувнинг номи; 3) ушбу ҳудуд худди шу ном билан бошқа номга ёки ўтмишда бошқа номи борми? 4) бу ном қайси даврдан бери маълум бўлган? 5) яқин масофада бошқа шунга ўхшаш жой номлари борми? 6) маҳаллий аҳоли бу номни қандай изоҳлайди? 7) бу сўз ҳақиқатми?

Топоним таълимоти асосан қуйидагиларни ўз ичига олади: 1) маърифатли, 2) тарбиявий-ғоявий, 3) ном қўйиш ва қайта номлаш, 4) вазифа ва уларни таинлаш, 5) номларнинг тўғри ёзилиши ва уларни бир тилдан бошқасига ўтказиш.

Ушбу барча вазифа ва топшириқларни бажариш ва тадқиқотнинг белгиланган мезонларга жавоб беришини таъминлаш учун мавжуд бўлган барча усул ва воситалардан фойдаланишни талаб этади.

#### Адабиётлар

1. Бегматов Э., Улугов Н. Ўзбек ономастикаси терминларининг изоҳли лугати. – Наманган, 2006. – 104 б.
2. Бартольд В.В. Сочинения/ В.В.Бартольд// История культурной жизни Туркестана. -М., 1963. -Т 2. -102 с.
3. Исмоилов Ш. Тахлили лингвистии топонимхо/ Ш.Исмоилов -Душанбе: Сино,1994. -64 с.
4. Мурзаев Э.М. В Средней Азии/ Э.М.Мурзаев.-М.: Наука, 1982. -168 с.
5. Носипржон Улоков. Ўзбек тили гидронимларининг тарихий-лисоний тадқиқи. –Тошкент. "Фан". 2008. -133 б.
6. Попов А.И. Географические названия (введение в топонимику). – М., 1981ю.-С.33.
7. Жучкевич В.А. Общая топонимика. – Минск,1980. -С.33.
8. Қораев С. Топонимика. Ўқув қўлланма. – Тошкент: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2006. – 320 б.
9. Қораев С. Ўзбекистон вилоятлари топонимлари. – Тошкент: "Ўзбекистон миллий энциклопедияси" давлат илмий нашриёти, 2005. – 240 б.

**Yulduz NUROVA**

Buxoro davlat universiteti  
boshlang'ich ta'lim metodikasi  
kafedrası o'qituvchisi

## 4-SINF ONA TILI DARSLARIDA PRODUKTIV XARAKTERDAGI MASHQLAR USTIDA ISHLASH

*Maqolada o'quvchini ta'lim jarayoni subyekti funksiyasida ishtirok ettirish, til ta'limining amaliy yo'nalishini kuchaytirish, ta'limga interfaol usullarni olib kirish ona tili ta'limi mazmunini o'quv topshiriqlari, muammolari, testlar tizimi shakliga keltirish, ona tilidan o'zlashtiriladigan obyektlarni-nutq tovushi, so'z, turli sintaktik qurilmalarni faol fikrlash vositasiga aylantirish orqali ona tili ta'limining ijodiy yo'nalishini kuchaytirish mumkin. Ona tili ta'limining ijodiy yo'nalishini amalga oshirishda ta'lim standartlari o'lchov vazifasini bajaradi.*

**Kalit so'zlar:** ona tili, interfaol usul, fonetika, so'z turkumi, tinish belgi, gap, matn.

*В статье можно усилить творческую направленность образования родного языка путем участия читателя в функциях субъекта образовательного процесса, усиления практического направления языкового образования, внедрения интерактивных методов в образование, приведения содержания образования родного языка в форму учебных заданий, проблем, систем тестов, превращения объектов, осваиваемых из родного языка, речевого звука, слова, различных синтаксических устройств в средство активного мышления. При реализации творческого направления образования родного языка стандарты образования выполняют измерительную функцию.*

**Ключевые слова:** родной язык, интерактивный метод, фонетика, категория слов, пунктуация, фраза, текст.

Boshlang'ich sinflarda ona tili sohasida ta'lim mazmuni quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- nutq tovushlari: unli va undosh, jarangli va jarangsiz tovushlar;
- bo'g'in: urg'uli va urg'usiz bo'g'inlar, ochiq va yopiq bo'g'inlar, aytilgan yoki berilgan so'zlarni fonetik tahlil qilish;
- so'z: so'z ma'nolari, ma'nodosh so'zlar, qarama-qarshi ma'noli so'zlar;